

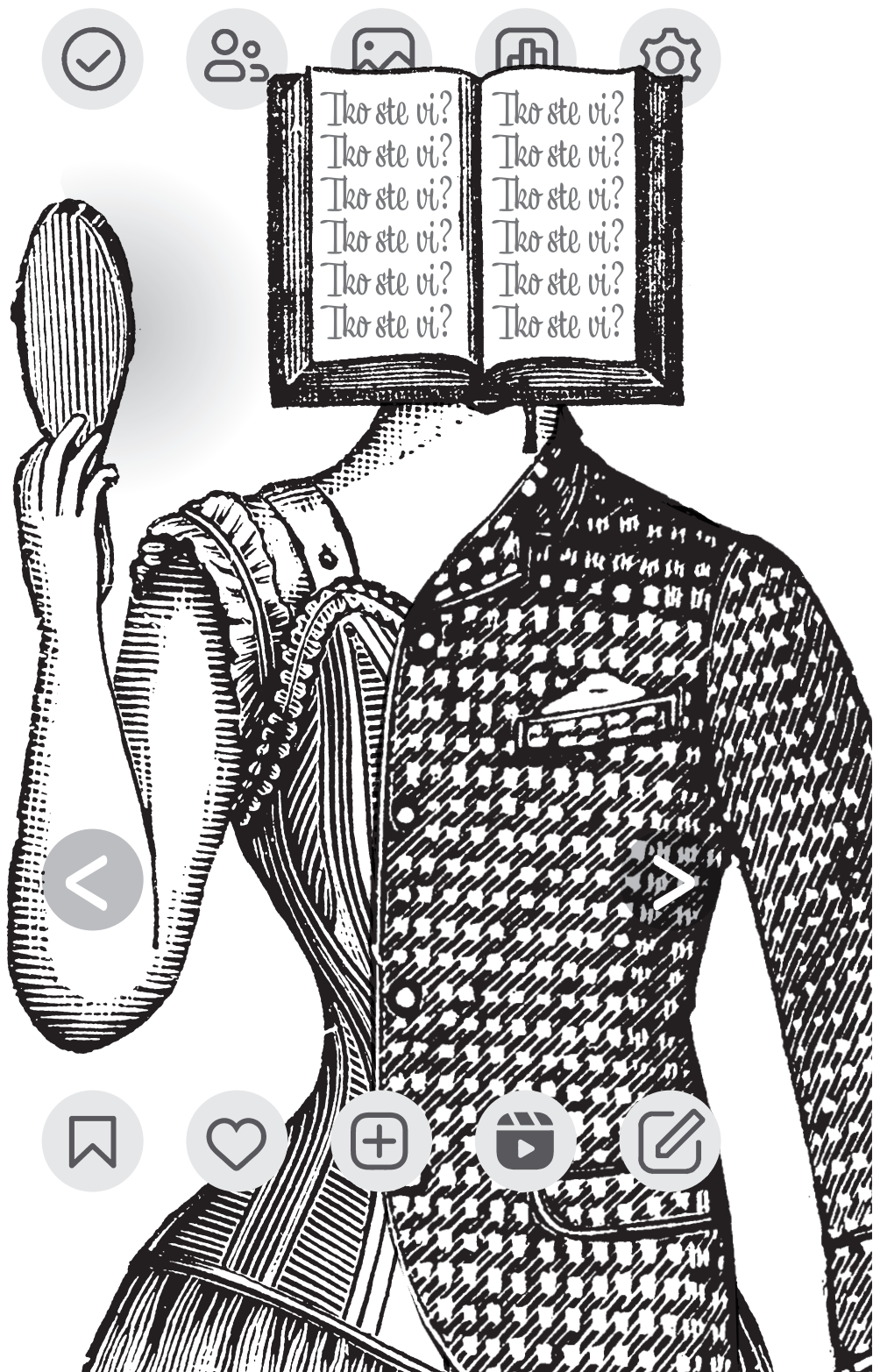
DANI MARIJE JURIĆ ZAGORKE 2025.

Znanstveno-književni skup s međunarodnim sudjelovanjem

TKO STE VI? (RODNI) IZAZOVI I ZAMKE AUTORSTVA

Zagreb, 21. – 22. studenoga 2025.

Centar za ženske studije, Zagreb, u suradnji s Odsjekom za komparativnu književnost Filozofskog fakulteta u Zagrebu i Odjelom za komunikologiju, medije i novinarstvo Sveučilišta Sjever, organizira književno-znanstveni skup s međunarodnim sudjelovanjem pod nazivom: „Tko ste vi? (Rodni) izazovi i zamke autorstva“ koji se održava u sklopu Dana Marije Jurić Zagorke 21. i 22. studenoga 2025. u Zagrebu, u prostorijama Centra za ženske studije/Memorijalnog stana Marije Jurić Zagorke, na Dolcu 8 u Zagrebu.

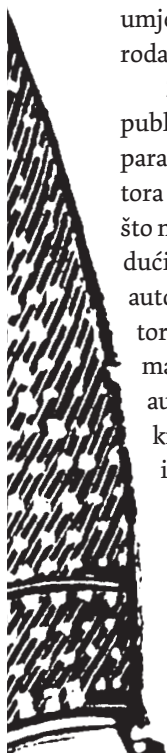

U sklopu 19. Dana Marije Jurić Zagorke, tema ovogodišnjeg skupa je „Tko ste vi? (Rodni) izazovi i zamke autorstva“. Slijedeći tradiciju znanstvenih skupova koji se od 2007. kontinuirano održavaju u sklopu Dana Marije Jurić Zagorke, izlaganja su tematski okupljena oko aktualnih društvenih fenomena i zbivanja, s posebnim naglaskom na rodne i ženske aspekte istraživanih predmeta ili istraživačkih pozicija.

„Autor“ je desetljećima bio nezanimljiva, gotovo tabu-tema u književnoj teoriji, u prvom redu zbog loše reputacije pozitivističke kritike koja se uvelike temeljila na jednostavnom biografizmu i psihologizmu, kao i posljedične prevlasti formalizma u proučavanju umjetnosti. Premda su Barthesov esej „Smrt autora“ (1967) i Foucaultovo predavanje „Što je autor?“ (1969) još uvijek ključni tekstovi za razumijevanje figure autora u društveno-humanističkim znanostima, različite političke kritike ustrajale su u bavljenju problemom autorstva. Na tragu Virginije Woolf koja je u „Vlastitoj sobi“ inzistirala na nematerijalnim i materijalnim ograničenjima s kojima su se u povijesti engleske književnosti susretale spisateljice, feministička je kritika od 1970-ih zaokupljena odnosom autorstva i roda. U tom se smislu redovito ispostavlja da je, usprkos proklamiranoj autonomiji umjetnosti, rod autorice presudan za njezin nepravedan tretman te inferioran status u povijesti književnosti i drugih umjetnosti, pri čemu se taj položaj dodatno komplicira presijecanjem roda s klasom, rasom, seksualnošću itd.

Zahvaljujući razvoju interneta i društvenih mreža, zainteresirana publika bliža je živućim autorima i autoricama nego ikada prije. Porast parasocijalnih odnosa prati povećani interes za političko djelovanje autora i autorica te društvene i ekonomske uvjete njihova kreativnog rada, što nerijetko rezultira i moralnim vrednovanjem njihova lika i djela. Budući da lakše svjedočimo problematičnim postupcima brojnih autora i autorica, sve se češće raspravlja o (ne)mogućnosti odvajanja autora/autorice i teksta te o etičnosti čitanja (i ljubavi prema) djel(im)a problematičnih autora/autorica. Premda su pod stalnim povećalom javnosti, autori i autorice ipak imaju značajnu korist od izmijenjenih uvjeta književne proizvodnje i recepcije zbog mogućnosti (samo)promocije i konstruiranja vlastitog autorskog brenda na internetu.

Istovremeno pratimo kreativni i tržišni *boom* pripovijedanja u prvom licu, s porastom autobiografskog/memoarskog i sve većom vidljivošću autoteorijskog pisanja kako u publicistici, tako i u znanstvenoj produkciji, dojmom prevlasti autofikcije u

suvremenoj književnosti, kao i golemom količinom osobnih i ispovjednih tekstova na internetu od nekad popularnih blogova, LiveJournala ili Tumblra do nešto aktualnijih Substacka, TikTok i YouTubea. Suočeni s nepreglednom količinom osobnog sadržaja, skloni smo ih naprečac osuditi i po strani ostaviti ključne lekcije teorije autobiografije po kojima su posrijedi kreativni, artificijelni tekstovi, kao i svi drugi. U tom smislu, autobiografsko pisanje ne nudi izravan, jednostavan uvid u nečiji život, već taj život proizvodi u obliku priče.

Uvide u problem autorstva čini još složenijim utjecaj tehnologije pri čemu ubrzani razvoj umjetne inteligencije reformulira pitanja o izvornosti, kreativnosti i mašti u umjetničkom radu, dok se suvremena znanost i obrazovanje zbog porasta plagijata na nove načine suočavaju s problemom etičnosti, kao i promjenama materijalnih uvjeta rada u znanosti.

Kad je pak riječ o Zagorki, njezina je turbulentna biografija istraživačima poput I. Hergešića i S. Lasića često bila privlačnija od njezinih djela, a i danas je izazovno odvojiti utjecajne popularne predodžbe o autorici od tekstova koje je pisala. Stoga će nas, između ostalog, zanimati analize Zagorkina lika – figure, odnosno ikone Marije Jurić Zagorke – koju su kreirali kako ona sama svojim autobiografskim i autopoetičkim tekstovima, tako i tuđi narativi o njoj – umjetnički, znanstveni, muzeološki, medijski, popularni itd.

DANI MARIJE JURIĆ ZAGORKE 2025.

Književno-znanstveni skup s međunarodnim sudjelovanjem

TKO STE VI? (RODNI) IZAZOVI I ZAMKE AUTORSTVA

Zagreb, 21. – 22. studenoga 2025.

PROGRAM

PETAK • 21. 11. 2025.

Centar za ženske studije/Memorijalni stan Marije Jurić Zagorke, Dolac 8, Zagreb

9.30 – 10.30 Moderira: Maša Grdešić

Lada Čale Feldman: *Autorstvo, inverzije, metalepse: revolucionarni pogon Stanisławe Przybyszewskie i njegova sudbina u biopiku Pam Gems „The Snow Palace“*

Višnja Pentić: *Strategije otpora u hrvatskom ženskom amaterskom filmu*

Nikolina Rafaj: *Je li Maya Deren mogla završiti film?*

Romana Brajša: *Producentice-autorice: perspektive kazališne produkcije na nezavisnoj kazališnoj sceni*

10.30 – 11.00 Diskusija

11.00 – 11.30 Pauza

11.30 – 12.40 Moderira: Suzana Coho

Boris Beck i Maria Angelina Lovrec: *Autorstvo i anonimizacija savjetodavnih članaka o djeci na portalu Index.hr*

Lidija Dujić i Bernarda Franković: *Impostacija autorskoga glasa novinarke-književnice na primjeru narativnog novinarstva*

Daria Mikulec: *Između književnosti i društvenih previranja: urednički rad Viktorije Risaković-Jugović*

Dunja Lakuš: *Autorstvo i politički diskurs: diskurzivne strategije u časopisu „Hrvatica“ Marije Jurić Zagorke*

12.40 – 13.10 Diskusija

13.10 – 15.00 Pauza za ručak

- 15.00 – 16.00 **Moderira: Lidija Duić**
Ivan Molek: *Pretpostavke obrata k autorstvu u feminističkoj književnoj kritici*
Matea Žilić: *Autor/ica kao brand: knjižnice između promocije i posredovanja*
Hrvoje Novak: *Neuvjerljivo i nemoguće u romanu „Gospođa Bovary“ Gustavea Flauberta: interpretacija djela „Charles Bovary, seoski liječnik“ Jeana Améryja*
Petra Kober: *Rumena Bužarovska: ženski identitet i kritika patrijarhata, biti žena u društvu i tekstu*
- 16.00 – 16.30 **Diskusija**

SUBOTA • 22. 11. 2025.

Centar za ženske studije/Memorijalni stan Marije Jurić Zagorke, Dolac 8, Zagreb

- 10.00 – 11.05 **Moderira: Anita Dremel**
Biljana Oklopčić i Beatriz Brkić: *„Najomraženije lice u Zagrebu“: što je zapravo bila Zagorkina krivnja?*
Tihana Anić: *Autobiografski elementi i borba za prava žena u „Maloj revolucionarki“ Marije Jurić Zagorke*
Lilla Trubics: *Slika Mađara u časopisu „Hrvatica“ Marije Jurić Zagorke*
- 11.05 – 11.35 **Diskusija**
- 11.35 – 12.00 **Pauza**
- 12.00 – 13.05 **Moderira: Sandra Prlenda**
Ivana Grkeš Tošović i Ivana Hladilo: *Od feljtona do Instagrama: Rod i autorstvo između Zagorkinog vremena i digitalnog doba*
Dunja Plazonja: *Autoteorijski otvori: reparativno čitanje „Bluets“, hibridnih autoteorijskih memoara Maggie Nelson*
Rajna Racz: *Pisati majku: Autofikcija i poetike žalovanja u suvremenoj književnosti*
Maša Grdešić: *Pisati kao s onu stranu groba: tjeskoba suvremenog ženskog autorstva*
- 13.05 – 13.35 **Diskusija**
- 13.35 – 14.30 **Pauza za ručak**

14.30 – 15.30 **Moderira: Maša Grdešić**

Lucija Saulić: *Pitanja autorstva: Georgette Heyer*

Hana Šimunić: *Bibliografski identiteti i strategije prikrivanja: Heteronimi, pseudonimi i knjižnična vidljivost autorica*

Lucas Legović: *„I Love Dick“ – problem ženskog autorstva*

Marin Hižar: *(Im)material Girl: konstrukcije ženskosti i njihovo igranje u suvremenim autofikcionalnim videoigrama*

15.30 – 16.00 **Diskusija**

PROGRAMSKI ODBOR SKUPA:

dr. sc. Lidija Dujić, dr. sc. Anita Dremel, dr. sc. Maša Grdešić, dr. sc. Suzana Coho, mr. sc. Sandra Prlenda, Ana Zbiljski

SAŽECI

PETAK • 21. 11. 2025.

Centar za ženske studije/Memorijalni stan Marije Jurić Zagorke, Dolac 8, Zagreb

LADA ČALE FELDMAN

Autorstvo, inverzije, metalepse: revolucionarni pogon Stanisławe Przybyszewskie i njegova sudbina u biopiku Pam Gems „The Snow Palace“

Iako na prvi pogled može djelovati ishitreno, nepovoljna književnovpovijesna pozicija Stanisławe Przybyszewskie dala bi se umnogome usporediti sa svojedobnim anakroničnim smještajem Marije Jurić Zagorke – nelagodne, poviješću romantično zanesene suvremenice hrvatskih modernista. Zanimljivo, ti su isti modernisti bili istodobno opčinjeni ocem spomenute Poljakinje, Stanisławom Przybyszewskim, koji je danas proglašen trećerazrednim piscem pa je izgubio na važnosti, dok mu se kćerine drame o Francuskoj revoluciji ne prezaju nazivati „remek djeli-ma“ – poglavito „Dantonov slučaj“ (1929), kanoniziran glasovitom ekranizacijom Andrzeja Wajde. No moj će se prilog tek djelomice osvrnuti na tu povijesnu ironiju koja je obilježila valorizaciju ove autorice, sklone da svoj beskompromisni otpor ocu i svoj „genij“ – kako je neskriveno isticala – prepozna u velikanima revolucije, posebice Robespierreu. Koliko je god i u tome pogledu, ali i u svojim ostalim nazorima bila nesmjesta u omiljene trope feminističke kritike, njezin život, tragičan iz moderne, a uzvišen, sretan i ispunjen iz njezine navlastite perspektive, privukao je druga ženska autorstva – primjerice, britansku spisateljicu Pam Gems, svojedobno zaduženu da „Dantonov slučaj“ adaptira za The Royal Shakespeare Company (1986). Njezin biografski komad „The Snow Palace“ doživio je, međutim, oštre optužbe za naknadnu viktimizaciju Stanisławe Przybyszewskie, i to kao logičan ishod feminističke pristranosti prema udarcima sudbine koje je Poljakinja (navodno?) pretrpjela. Moj će pak prilog nastojati upozoriti na nevjerojatni i kategorijalno teško raspletivi lanac muških i ženskih autorskih pozicija, napose povijesnih i dramskih, stvarnih i fikcijskih, tekstnih i kritičkih inverzija i metaleptičkih prekoračenja koji se iz ocrtana preispisivačkog niza dadu iščitati.

VIŠNJA PENTIĆ

Strategije otpora u hrvatskom ženskom amaterskom filmu

Izlaganje će ponuditi uvid u autorske strategije pružanja otpora dominantnim svjetonazorskim i estetskim paradigmama kroz primjere iz različitih perioda hrvatskog amaterskog filma. Kao ishodišna točka koristit će se antologijski feministički eksperimentalni film „Žemsko“ (1968) Tatjane Dunje Ivanišević nastao u produkciji Kino kluba Split, dok će suvremene autorske prakse ženskog amaterskog filma biti analizirane kroz radove Sunčice Ane Veldić i Martine Lončar koje djeluju u okviru Kinokluba Zagreb. Filmovi ovih autorica bit će iskorišteni za istraživanje konstrukcija subverzivnih autorskih pozicija koje omogućuju kritički pogled na nametnute okvire proizvodnje filmske forme i značenja te pružaju mogućnost za reinterpetaciji postojećih narativa o povijesti hrvatskog amaterskog filma. Odvažnim korištenjem humora i humornog registra kao alata subverzivnog mišljenja ove autorice pokazuju kako konstruiranjem komičnih persona i višeslojnim prikazom ženskog pogleda može biti otvoren prostor slobode koji izmiče unaprijed zadanim značenjima i identitetima.

NIKOLINA RAFAJ

Je li Maya Deren mogla završiti film?

Naznačeno retoričko pitanje „Je li Maya Deren mogla završiti film?“ opstoji kao mapiranje vlastitog poticaja za gradnju kritičkog konceptualnog okvira kojim bi se uopće moglo pristupiti mogućem novom čitanju nikad završenog filma čije snimanje se odvijalo u četiri navrata posjeta Haitiju, odnosno nikad završenog barem od autorske ruke Maye Deren. Depersonalizacija, kao metoda koja je odredila putanju njezinog istraživačko-umjetničkog rada, metoda koja je trebala opće prevesti u kolektivno, privatno u neku vrstu javnosti, autorsko jastvo nadvisiti nad filmskim materijalom, dovela je do reprezentacijske krize u kojoj se depersonalizacija pokazala nedostatnom metodom. No „Divine horseman“ nikako nije klasična etnografija, baš kao što je Mayu Deren nemoguće smjestiti u jednu kategoriju. Filmska umjetnica, etnografkinja, teoretičarka i praktičarka plesne umjetnosti – sve te uloge plodonosno su se ispreplitale u njenoj kompleksnoj personi. Personi koja četiri godine po povratku s Haitija, 1951. zapisuje sljedeće misli – „(...) počela sam kao umjetnica, kao ona koja želi manipulirati elementima stvarnosti i oblikovati ih u umjetničko djelo, u sliku mog kreativnog integriteta; završavajući snimanje, ponizno i istinito koliko sam mogla, logika te snimljene stvarnosti suočila me s prepoznavanjem ograničenja integriteta te sam odlučila napustiti vlastite manipulacije.“ Da je Deren bila istovremenik s pionirima osjetilne etnografije, koja nudi novi pogled na reprezentacijsku krizu osjetilnog, kao i metodološke alatke koje neprevodivost

iskustva mogu učiniti ne samo vidljivim, već i opipljivim, djelatnim, pa i središnjim problemskim materijalom kojeg otvara medij filma, možda bi film mogao biti završen. Možda bi multiosjetilno iskustvo doživjelo svoj prijevod koji se ne bi činio kao manipulacija koja izdaje, već otjelovljenje koje gradi dijalošku situaciju optičkog nesvjesnog između gledatelja – i same autorice, Maye Deren.

ROMANA BRAJŠA

Producentice-autorice: perspektive kazališne produkcije na nezavisnoj kazališnoj sceni

U hrvatskoj kazališnoj praksi (kreativna) produkcija još uvijek je nedovoljno opisana i definirana struka. Razlike su vidljive i u kontekstu institucionalnih kazališta u odnosu na nezavisnu scenu, gdje je uloga producenta_ice prepoznatljivija i gotovo pa neizostavna. Unatoč postojanju studijskog programa na Akademiji dramske umjetnosti u Zagrebu i njegova kontinuiteta od dva desetljeća, kazališna produkcija kao profesija i dalje pokušava osvojiti svoje mjesto unutar kazališnog sustava. U svom istraživanju Vânia Rodrigues promatra producent_ice kroz obilježja nevidljivosti, subordinacije i pragmatizma. Tim se obilježjima i u hrvatskom kontekstu može opisati pozicija kazališne produkcije, a pogotovo pozicija kazališne producentice (najčešće u odnosu na kazališnog redatelja/ravnatelja). U ovom će se izlaganju razmotriti funkcija kazališne producentice primarno na nezavisnoj sceni, koja je s obzirom na svoju marginalnost, podfinanciranost i svakodnevne nemoguće radne uvjete svjesnija uloge i važnosti kreativne produkcije, ali ne samo iz perspektive dobro istraženih i opisanih radnih uvjeta, već i iz perspektive autorstva, kreativnosti i odgovornosti koju funkcija kreativne producentice (do)nosi unutar kazališnog procesa. Producentice-autorice nadilaze organizacijsku i administrativnu ulogu koja im se nerijetko nameće te postaju prilika za pravednije, ravnopravnije i smislenije prakse.

BORIS BECK I MARIA ANGELINA LOVREC

Autorstvo i anonimizacija savjetodavnih članaka o djeci na portalu Index.hr

Savjetodavni članci važan su dio medijske miscelane, raznolikih tekstnih vrsta koje obuhvaćaju meke vijesti, a u ovom se radu istražuje autorstvo savjetodavnih članaka o djeci na portalu Index.hr. Autorice članaka u pravilu se predstavljaju pod skupnim nazivom Index Mame, a rijetko se potpisuju imenom i prezimenom autora. Ovakav potpis služi kao kolektivni identitet rubrike te daje dojam zajedničkog rada uređničkog tima kojem je cilj izgraditi brend rubrike. Index Mame također koriste *hashtagove* s pomoću kojih bi sadržaj došao do ciljane publike.

Ciljana publika rubrike su roditelji i osobe koje traže savjete o obitelji, partnerstvu ili djeci. U istraživanju su se vodili strukturirani intervjui s četiri novinarke iz rubrike Index Mame koje ujedno rade i na rubrici Index Fit. U okviru takozvanih Plus rubrika trenutačno rade urednik i tri novinara koji pokrivaju više podrubrika, uključujući Index Mame. Autorice kao svoje izvore koriste stručnjake pedagoškog i edukacijskog područja, a ponekad članke za rubriku Index Mame pišu vanjski suradnici. Riječ je dakle o kolaborativnom radu u kojem se korisne informacije pružaju kroz nejasno i kolektivno autorstvo.

LIDIJA DUJIĆ I BERNARDA FRANKOVIĆ

Impostacija autorskoga glasa novinarke-književnice na primjeru narativnog novinarstva

Rad se bavi pozicioniranjem autorskoga glasa između novinarstva i književnosti kako bi ukazao na ishode različitih novinarskih pristupa istim temama – tradicionalnog novinarstva i narativnog novinarstva. Analizom triju odabranih priča iz zbirke „Kako ste?“ Barbare Matejčić, čije su protagonistice marginalizirani ženski likovi (žena s invaliditetom, Romkinja i homoseksualka), u radu se najprije registriraju tehnike narativnog novinarstva kojima su te priče oblikovane, a potom se kvantitativno i kvalitativno istražuju s njima povezani medijski izvori; *online* objave koje uključuju i sadržaje koje generiraju korisnici. Izazovi i rizici ovakvog tipa autorstva dodatno se provjeravaju intervjuom s Barbarom Matejčić, strukturiranim tako da artikulira pragove novinarstva (teme) i književnosti (alata), terenskog rada novinara i beletriziranja medijskih objava, odnosno ukaže na njihove etičke aspekte. Proces u koji autori ulaze kao novinari, a iz njega izlaze kao književnici – teorijski uokviren istraživanjima narativnog diskursa (Genette, Culler, Liveley) i narativnog novinarstva (Meister, Wielechowski, Krieken) – pretpostavlja i upravljanje metaleptičnim manevrima koji potencijalno proširuju „povlastice“ fikcije.

DARIA MIKULEC

Između književnosti i društvenih previranja: urednički rad Viktorije Risaković-Jugović

Među hrvatskim spisateljicama koje su živjele i stvarale u prvoj polovici 20. stoljeća, a danas su široj javnosti uglavnom nepoznate, ubraja se i Viktorija Risaković-Jugović. Rođena u Hrvatskom zagorju, bila je autorica više od stotinu priča za djecu i odrasle, putopisa i eseja, koje je objavljivala u domaćim i inozemnim časopisima, nerijetko anonimno ili pod pseudonimom. Osim književnog rada, pisala je novinske članke i obnašala uredničke poslove, ne sustežući se pritom otvoreno progovarati

o važnim društvenim i političkim pitanjima svojega vremena. Nerijetko je isticala problem položaja žena u društvu i javnom životu, kao i hrvatsko pitanje u turbulentnim desetljećima u kojima je djelovala. Izlaganje će se usmjeriti na uredničku poziciju Viktorije Risaković u godinama prije Prvoga svjetskog rata, prvenstveno u časopisu „Fruškogorac“, koji je pokrenula u Petrovaradinu, gdje je provela veći dio života. Također će se analizirati njezin rad na spomenici pjesniku Jovanu Hraniloviću u dvadesetim godinama 20. stoljeća i kontroverze koje su pratile taj projekt. Posebnu vrijednost za razumijevanje njezina djelovanja predstavlja sačuvana korespondencija s filozofom Đurom Arnoldom, koja otkriva intelektualne i društvene napetosti epohe. Cilj izlaganja je skrenuti pažnju na zaboravljenu autoricu i urednicu čije se stvaralaštvo i angažman mogu promatrati kao važan doprinos hrvatskoj kulturnoj povijesti.

DUNJA LAKUŠ

Autorstvo i politički diskurs: diskurzivne strategije u časopisu „Hrvatica“ Marije Jurić Zagorke

List „Hrvatica: časopis za ženu i dom“ (1939. – 1941.) pokrenut je u vrijeme predratnih društvenih promjena obilježenih demokratizacijom i liberalizacijom, što je dovelo do promjene tradicionalnog sustava vrijednosti, ali i identiteta žena koje sve više sudjeluju u javnom životu. Časopis karakterizira širok raspon tema: od podsjećanja na znamenite žene hrvatske prošlosti, preko zdravlja, mode i odgoja djece, ženskih prava i izvještaja o djelovanju ženskih udruga, do poezije i proze. Mariji Jurić Zagorki, kao njegovoj pokretačici i glavnoj urednici, ovaj je list služio kao sredstvo za artikulaciju političkog diskursa kojim je osnaživala i mobilizirala čitateljice. Cilj je ovog istraživanja, koristeći se metodom sadržajne analize, izdvojiti, analizirati i interpretirati ideološke i retoričke strategije u oblikovanju političkog diskursa u dva godišta „Hrvatice“. Analiza obuhvaća uređivačku i autorsku praksu Zagorke, ali i ostalih autorica, s naglaskom na politički diskurs u njegovoj eksplicitnoj i implicitnoj formi. Istražuju se strategije poput konstruiranja nacionalnog identiteta, rodnih uloga i normativnosti, kao i valorizacije i mobilizacije čitateljica. Riječ je o postupcima koji oblikuju identitet hrvatske žene, „naše Hrvatice“, kao aktivne sudionice društvenog i kulturnog života. U obzir se uzimaju uređivački postupci, izbor tema, leksik i retoričke figure (metafora, hiperbola, personifikacija), izrazi zajedništva, povijesni kontinuitet, konstruiranje kolektivnog subjekta, ideološka obojenost i alati emocionalne mobilizacije. Analiza se temelji na kritičkoj analizi diskursa i retoričkoj analizi, a doprinos istraživanja je u razumijevanju politizacije ženskog autorstva i kulturnog prostora sredinom 20. stoljeća.

Pretpostavke obrata k autorstvu u feminističkoj književnoj kritici

Izlaganje želi problematizirati aktualni interes za problem autorstva u feminističkoj književnoj kritici. Ako je još do 70-ih godina tome problemu bilo dodijeljeno mjesto od sekundarne važnosti onda mora da je u međuvremenu došlo do sagledavanja odnosa između privatnog i javnog života iz drukčije perspektive. Na stranicama „Vlastite sobe“ (1929) V. Woolf njemu je doista bila posvećena minorna pozornost, no već u „Drugom spolu“ (1949) Simone de Beauvoir argumentiranije se osporava ideja da je autorstvo prerogativ „muških poslova“ i neotudiv posjed patrijarhalne kulture. Ovdje se već govori o spolnoj hijerarhiji, a u prilog njezinog preokretanja uzima da ženski spol ima povlasticu neposrednog i potpunijeg doticaja sa životom. Međutim, ženske autorice ne ostaju ravnodušne ili čak imune na fragmentarne forme pisanja, pa je i ideja zastupanja cjeline time dovedena u pitanje. Prihvatanje izazova ovakve vrste uključuje konvencionalno poimanje fragmenta kao *preostatka* cjeline; međutim, od ranoga romantizma nadalje fragment se razumijeva i kao *projekt* koji bi se imao iskupiteljski ozbiljiti u budućnosti. Drugim riječima, preuspostaviti književnu, umjetničku ili kulturnu cjelinu. U tome smislu, izlaganje će analizirati „Povijest moje obitelji od 1941. do 1991. i nakon“ (2009) Ivane Sajko i „Leica format“ (2003) Daše Drndić. Književna teorija Toril Moi te filozofski prilozi Adriane Cavarero i Rade Iveković konceptualni su okvir ovome izlaganju.

MATEA ŽILIĆ**Autor/ica kao brand: knjižnice između promocije i posredovanja**

U digitalnom dobu autorstvo seže izvan granica književnog teksta i umjetničkog djela, odnosno proteže se na područje identiteta i javnog nastupa. Autori i autorice danas su prisiljeni razvijati vlastite koncepcije vidljivosti tako da oblikuju osobni brend putem društvenih mreža, blogova i platformi poput Facebooka, Instagrama i TikToka. Ovaj proces, iako istodobno otvara nove mogućnosti komunikacije s publikom, stvara rizik da autorstvo bude svedeno na samopromociju. Granica između umjetničkog izraza i strategije samopromocije postaje sve poroznija, a autentičnost se isprepliće s očekivanjima tržišta i algoritama. U tom kontekstu zadaća knjižnica i drugih kulturnih institucija postaje kompleksnija. Njihova uloga je prerasla od neutralnih posrednika između autora i čitatelja do aktivnih sudionika u promociji i kreiranju javnog imidža autora/ica. Organiziranjem događanja i prisutnošću na društvenim mrežama knjižnice, osim što doprinose vidljivosti književnih djela, sudjeluju u oblikovanju autora kao brenda. Ta promjena uzrokovala je postavljanje pitanja etike i autentičnosti, poput pitanja do koje mjere knjižnice trebaju sudjelovati u procesu brendiranja autora i umjetničkog

djela. Izlaganje će analizirati ove procese s naglaskom na ulogu knjižnica u suvremenom digitalnom djelovanju autorstva, analizirajući granicu između promocije autora i stvaranja autora kao brenda.

HRVOJE NOVAK

Neuvjerljivo i nemoguće u romanu „Gospođa Bovary“ Gustavea Flauberta: interpretacija djela „Charles Bovary, seoski liječnik“ Jeana Améryja

Austrijski književnik i novinar Jean Améry (Hans Mayer) objavio je 1978. djelo „Charles Bovary, seoski liječnik“, koje kritika do danas nije jasno pozicionirala. Razlozi tome su višestruki. Djelo se prije svega tematski potpuno razlikuje od ostatka autorova opusa o kulturi sjećanja (širu je slavu stekao objavom djela „S onu stranu krivnje i okajanja: pokušaji svladanog da prevlada“ u kojoj je, između ostaloga, reagirao na ranije njemačko izdanje prve knjige Prima Levija, na knjigu Hanne Arendt o jeruzalemskome suđenju Adolfu Eichmannu i na frankfurtske procese za zločine u Auschwitzu), kao i od većine dosadašnjih radova posvećenih stvaralaštvu Gustavea Flauberta mnogo poznatijih teoretičara poput Rolanda Barthesa, Jonathana Cullera, Dominicka LaCapre itd. Osim toga, djelo je zbog svoje žanrovske neodređenosti naišlo na otpor izdavača te je tek 2018. prvi put prevedeno na engleski, a 2021. na hrvatski jezik. Améry u tome djelu polazi od tvrdnje da je najslabija točka Flaubertove „Gospođe Bovary“ gospodin Bovary, nesretni seoski liječnik i muž-rogonja Charles. Pokazujući da je Flaubert bio nepravedan prema tome svojemu liku, Améry tvrdi da je Charles unutar poetike realizma u doba konvencionalnoga građanskog društva neuvjerljiv, a možda čak i nemoguć, zbog pozicije autora u tome građanskom društvu. S obzirom na to da Flaubert u pismima George Sand samog sebe naziva histeričnim i androgini, u izlaganju se Améryjeva tvrdnja razmatra upravo u kontekstu Flaubertova poimanja tih koncepata, dočim se upućuje na njegovu klasnu i rodnu podvojenost kao na mogući uzrok „neuvjerljivoga“ i „nemogućega“ u romanu. Svrha je izlaganja dvojaka: kritički pozicionirati djelo „Charles Bovary, seoski liječnik“ u suvremenoj znanosti o književnosti te osigurati okvir za nove pristupe romanu „Gospođa Bovary“ iz perspektive rodne teorije.

PETRA KOBER

Rumena Bužarovska: ženski identitet i kritika patrijarhata, biti žena u društvu i tekstu

U prozi makedonske spisateljice Rumene Bužarovske u središtu su pitanja ženskog iskustva i identiteta što se očituje na pripovjednoj i tematskoj razini. Svoj spisateljski opus započinje zbirkama kratkih priča: „Moj

muž", „Osmica" i „Nikamo ne idem", a ove godine objavljen je i njezin prvi roman „Toni". Pripovjedačice i junakinje kritički progovaraju o patrijarhatu, poziciji žene i odnosima moći na mikro i makroplanu. Kritički pristup braku, obitelji, majčinstvu i muško-ženskim odnosima kombiniran je s crnohumornim prikazima muškog narcizma u privatnoj i profesionalnoj sferi. Stoga će se u ovom radu, polazeći od feminističke kritike, rodni čitanja i teorije diskurza analizirati pozicija, stil i pristup pripovjedačice koja kritički progovara o patrijarhatu i suvremenoj kulturi, ali i mehanizmi i načini oblikovanja identiteta u tekstu. Budući da je identitet kulturni i diskurzivni konstrukt, u analizi proze Rumene Bužarovske otkrit ćemo koji se diskurzivni mehanizmi, postojeći i novi literarni modeli te stilski postupci koriste u svrhu njegove konstrukcije i dekonstrukcije, pri čemu će se posebno istaknuti humor. Budući da je kod nje humor karakteristika stila, ali i odraz stava prema svijetu, djela ćemo analizirati i u kontekstu teorija humora, ističući njegov stilski i politički potencijal. Osim što kritizira muškarce, Rumena piše o ženama bez idealizacije i uljepšavanja, o ženama koje se bore za opstanak u patrijarhalnom svijetu koji ih ušutkava i isključuje, obezvrjeđuje njihov intelekt, tijelo, želje i slobode. Njezine su junakinje humoristične, cinične i kritične, ne tako idealne, ali svakako stvarne, ljubomorne, luckaste supruge, bezobzirne majke, hladne i sebične kćeri i ljubavnice, ali iznad svega osebujni psihološki portreti nastali u dijalogu s društvom. Pišući o ženskom iskustvu, ocrta niz frustracija, potisnutih strahova, krivnje, ljubomore, cinično progovarajući o braku, gubitku, prevarama, zazornoj strani obiteljskih odnosa i majčinstva, ali i o pobuni i borbi. Govoreći o intelektualnim i spisateljskim krugovima kritički, ukazuje na problematiku ženskog pisanja i profesionalnog razvoja u takvoj sredini. U njezinoj je prozi humor izraz moći i sredstvo kritike, humorističan odnos prema likovima i situacijama obrće odnose u diskurzu te u kulturi, koja je uglavnom muška, daje moć ženama. Stoga će teorijsko polazište u analizi te problematike biti Foucaultove i Rancierove teze o odnosima moći u diskurzu, posebice u književnosti koja označava prostor slobode, kritike i promjene te njihova povezanost s klasnim i rodnim kategorijama. Osim o ženama, u svom romanu prvijencu pripovjedačica govori o tipičnom balkanskom muškarcu, antijunaku u kojemu ispisuje živopisan portret patrijarhata, otkrivajući njegov identitet kao tipični obrazac nastao odgojem i kulturnom sredinom, a koji se pokazuje u odnosima s bitnim drugima koji su za njega jedini način opstanka. Kritizirajući Tonije naše kulture, Rumena portretira ženomrscu koji je, ironično, nesposoban opstati bez žena, istovremeno problematizirajući činjenicu da su žene svojevrijedno žrtve takva muškarca. Analizom diskurzivnih mehanizama gradnje identiteta i društvene kritike u ovom će se radu promišljati kako u današnjoj kulturi i književnosti biti žena i pisati žene, ali i muškarce iz ženske perspektive.

Centar za ženske studije/Memorijski stan Marije Jurić Zagorke, Dolac 8, Zagreb

BILJANA OKLOPČIĆ I BEATRIZ BRKIĆ

„Najomraženije lice u Zagrebu”: što je zapravo bila Zagorkina krivnja?

Pitanje mogu li autori, ili njihovi životi, imati utjecaj na njihova djela, odnosno percepciju/ocjenu njihovih djela, pojavljuje se krajem osamnaestog stoljeća te ostaje aktualno do danas kada se, usprkos pokušajima autorova brisanja iz teksta, ne može osporiti da, kako navodi Sean Burke (2008.), autor „nikad nije nestao”, da je „uvijek bio prisutan” te da je „uvijek i posvuda – *de facto* i *de jure* – bio aktivan i otporan na teorijsko potiskivanje”. U svom pristupu temi ovog skupa – upisu Marije Jurić Zagorke u tekst njezinih romana „Pustolovine novorođenog Petrice Kerempuha” (1940.), „Vragoljanka s Trešnjevke” i „Grička vještica” (1912. – 1926.), ovo će izlaganje biti utemeljeno na promišljanju autorstva Sena Burkea, konceptu implicitnog autora (*the implied author*) Waynea C. Bootha te ideji autonomnog ženskog autorstva Sandre M. Gilbert i Susan Gubar. Dokazat će se kako Zagorkini tekstovi potvrđuju zaključak koji je iznio Booth – implicitno autorstvo književnog djela podrazumijeva ne samo moralna, vrijednosna, estetska i druga uvjerenja prisutna u književnom djelu, nego i jednokratni te intencionalni upis uvjerenja stvarnog, odnosno povijesnog, autora u tekst književnog djela. Kreirajući junakinje čija razmišljanja i postupci zrcale autoričin pogled na rodne i društvene odnose, Zagorka je u svom književnom stvaralaštvu afirmirala vlastiti identitet i autorski glas. Stoga nije slučajno da je rečenica iz Zagorkine autobiografije dio dijaloga iz „Gričke vještice”, da je osveta trojici šefova koji omalovažavaju njezin rad jedan od problema s kojim se suočava Zagorkin lik moderne žene te da je lik stare novinarke koju nazivaju vješticom autoreferencijalan. Sljedeći ovo promišljanje, izlaganje će pokazati kako je Zagorka intencionalno upisala svoja moralna i vrijednosna uvjerenja, ali i kritiku svojih kritičara, u likove Marije Zagorjanke („Pustolovine novorođenog Petrice Kerempuha”), Štefice Žigrović („Vragoljanka s Trešnjevke”) i Nere Keglević („Grička vještica”).

TIHANA ANIĆ

Autobiografski elementi i borba za prava žena u „Maloj revolucionarki” Marije Jurić Zagorke

U izlaganju se analizira roman „Mala revolucionarka” Marije Jurić Zagorke kroz prizmu autobiografskih elemenata i feminističke borbe za ženska prava. Polazeći od teza Sidonie Smith i Julie Watson iz zbornika „Women, Autobiography, Theory: A Reader” (1998.), u kojem se isti-

če kako žensko autobiografsko pisanje istovremeno konstruira subjekt i osporava hegemonijske diskurse identiteta, roman se čita kao primjer autobiografske fikcije u kojoj se stvarno i imaginativno prožimaju u funkciji političkog otpora i samopotvrđivanja autorice. Analizom glavnog ženskog lika u romanu, moralno dosljedne, obrazovane i politički angažirane junakinje Zlate, moguće je prepoznati autobiografske fragmente iz Zagorkina života, poput obiteljskog pritiska, društvene izolacije i otpora prema patrijarhalnim institucijama. Zlata, kao Zagorkin alter ego, razotkriva ograničenja roda i nudi alternativni model ženske subjektivnosti. Roman se također može interpretirati kroz koncept *écriture féminine* Hélène Cixous, prema kojem pisanje postaje čin ženskog oslobađanja i subverzije. Zagorkina naracija, kroz lik Zlate, razotkriva društvene mehanizme podčinjavanja žena te afirmira slobodu, obrazovanje i politički angažman kao temelje nove ženske subjektivnosti. Roman tako svjedoči o ženskoj borbi za glas i identitet u društvu koje to nastoji ugušiti. Poseban naglasak stavlja se na društveno-povijesni kontekst u kojem Zagorka stvara, obilježen snažnim utjecajem konzervativnih društvenih normi koje ženu svode na tradicionalne rodne uloge. Zagorkina junakinja odbija te uloge te postaje zagovornica emancipacije i političkog aktivizma. „Mala revolucionarka“ može se tumačiti kao važan doprinos feminističkoj književnosti na hrvatskom jeziku te kao intimo i političko svjedočanstvo autorice koja je vlastitim životom i radom otvorila prostor generacijama žena koje dolaze.

LILLA TRUBICS

Slika Mađara u časopisu „Hrvatica“ Marije Jurić Zagorke

Marija Jurić Zagorka, prva hrvatska profesionalna novinarka, imala je dobar uvid u mađarske političke krugove i kulturna događanja te je u svom novinarskom radu često izvještavala o mađarskim temama. Činjenice poput njezina poznavanja mađarskog jezika i doticaja s Mađarskom uvelike su pridonijele oblikovanju njezinih pozitivnih i negativnih predodžbi o drugima, u ovom slučaju o Mađarima. Izlaganje se temelji na analizi Zagorkina časopisa za žene „Hrvatica: Časopis za ženu i dom“, koji je izlazio od 1939. do 1941. godine, s posebnim naglaskom na istraživanje predodžbi o Mađarima. U izlaganju će se prikazati u kojoj su mjeri Mađari zastupljeni u časopisu i koji su sadržaji povezani s mađarskom tematikom, a ponudit će se i moguća objašnjenja korelacije između mađarskih poveznica te Zagorkine novinarske karijere i životnog puta, uz analizu odabranih primjera iz „Hrvatice“.

Od feljtona do Instagrama: Rod i autorstvo između Zagorkinog vremena i digitalnog doba

Marija Jurić Zagorka, prva profesionalna novinarka u Hrvatskoj, oblikovala je vlastito autorstvo kroz novinarske forme i popularnu književnost. Svojim neumornim djelovanjem otvarala je prostor ženskom pismu u javnosti, koristeći uredničke strategije i kanale za izgradnju lojalne mreže čitateljica. Upravo je njihova snažna podrška, pretvorena u svojevrsno suautorstvo, Zagorki omogućila da oblikuje svoj književni i novinarski glas te opstane kao autorica, premda su je dominantne kulturne strukture nastojale marginalizirati. Njezini tekstovi nisu književna razonoda, nego snažno sredstvo osvještavanja i osnaživanja žena u društvu koje im je osporavalo politička i kulturna prava. Autorstvo je Zagorki sredstvo društvenog djelovanja: pregovaranja o glasu, legitimitetu i položaju žene u javnosti. Pregovarajući istovremeno svoj novinarski i književni legitimitet u javnom prostoru, otvorila je niz pitanja koja su aktualna i danas. Autorice poput Rupi Kaur otvaraju novi feljtonski prostor na društvenim mrežama, gdje se isprepliću privatno i javno, umjetničko i angažirano. Instagram i srodne platforme omogućuju neposredan kontakt s publikom, izgradnju prepoznatljivog autorskog brenda i globalnu vidljivost, ali istodobno otvaraju pitanja rodno kodiranih stereotipa. Kao i u Zagorkino vrijeme, žensko se pismo često potiskuje na margine književnog i umjetničkog stvaralaštva, ponekad i potpuno izvan. Publika, međutim, i dalje nije pasivna: komentari, dijeljenja i lajkovi funkcioniraju kao suvremeni odjeci masovnog čitateljskog odgovora na Zagorkine feljtone u različitim tadašnjim novinama. Izlaganje će povezati iskustvo Zagorkina vremena s praksama suvremenih autorica, pokazujući kako medijski okviri, od novina i feljtona do društvenih mreža, oblikuju vidljivost i legitimitet autorica. Istovremeno, ukazat će da se isti obrasci rodni izazova te odnosa s publikom i elitom iznova potvrđuju u različitim povijesnim i tehnološkim kontekstima. Na taj se način otvara prostor za promišljanje ženskog autorstva kao kontinuirane borbe za priznanje, ali i kao mjesta moći koje nastaje u savezništvu s publikom: od masovnih čitateljica Zagorkinih feljtona do digitalnih zajednica instapjesnikinja.

DUNJA PLAZONJA**Autoteorijski otvori: reparativno čitanje „Bluets“, hibridnih autoteorijskih memoara Maggie Nelson**

Književni je opus američke autorice Maggie Nelson izrazito obilježen pitanjima autorstva, tjelesnosti, seksualnosti te osobnog i političkog – nekim od glavnih preokupacija autoteorijskog književnog žanra. Od objavljivanja „Argonauta“, autoteorijskih memoara, 2015. godine Maggie Nelson postala je jedno od najznačajnijih imena u autoteorijskom

književnom polju, no njezina autoteorijska poetika nije započela njihovim objavljivanjem. Prethodno je objavila „Jane: A Murder“ (2005.), „The Red Parts: A Memoir“ (2007.) i „Bluets“ (2009.), redom hibridna djela u kojima se autobiografski elementi ravnopravno isprepliću s književnoteorijskom i feminističkom problematikom. Nelson je autorica rijetke sposobnosti razumijevanja širine i dosega feminističke teorije i književnosti; njezina hibridna autoteorijska djela opetovano ukazuju na iluzorno inzistiranje na jednoznačnosti i jasnim granicama kako književnih žanrova, tako i književnosti same. Nelsonini autoteorijski tekstovi propitkuju odnose fikcije i teorije, autorstva i pripovijedanja te fikcije i zbilje, čime se ujedno dovode u pitanje i brojne patrijarhalne ideje o autorstvu i pisanju o osobnom koje i dalje persistiraju u književnosti. Ovo će se izlaganje posvetiti analizi „Bluets“, fragmentiranim memoarima o tijelu, seksu i raspadu ljubavne veze kroz Nelsonina filozofska, kulturna i povijesna promišljanja o plavoj boji i njezinom metaforičkom značaju. Ovi će se memoari analizirati kao rani primjer Nelsonine autoteorijske poetike, kao književno djelo koje – rastvarajući granice teksta i tijela, fikcije i teorije, autorice i pripovjedačice – otvara mogućnosti za nova i reparativna (da se poslužimo terminom koji je uvela Eve Kosofsky Sedgwick) čitanja književnosti. Nelson nam pokazuje da je budućnost književnosti u pisanju o osobnom, a ovo će izlaganje upravo to nastojati analizirati.

RAJNA RACZ

Pisati majku: Autofikcija i poetike žalovanja u suvremenoj književnosti

Ovaj rad istražuje načine na koje suvremena književnost piše o majci, osobito u trenutku njezina nestajanja, smrti i trajanja u sjećanju, kroz prizmu autofikcije i poetika žalovanja. Teorijski okvir rada čini „Dnevnik korote“ Rolanda Barthesa, koji se može čitati kao ishodišni tekst žalovanja i kao polazište za razumijevanje odnosa između pisanja, tuge i gubitka. Barthesov fragmentarni dnevnik otvara pitanje što se događa s jezikom kada nestane onaj kojemu je bio upućen, odnosno majka kao prvi čitatelj, svjedok i temelj subjektivnosti. Na toj osnovi rad analizira tri suvremena autofikcionalna teksta koja se bave smrću majke: „Your Love is King“ Espija Tomičića, „Nisam izašla iz svoje noći“ („Je ne suis pas sortie de ma nuit“) Anne Ernaux te „Book of Mutter“ Katie Zambreno. Ovi tekstovi povezuju intimno i teorijsko, osobno i arhivsko, nastojeći kroz fragmente, tijelo i jezik ponovno uspostaviti odnos s majkom. Analizom se pokazuje kako u tim djelima žalovanje poprima književnu formu, a autobiografsko se pretvara u autofikcionalno. Granica između stvarnog i zamišljenog postaje prostor u kojem autorica/autor rekonstruira odnos s majkom i vlastitim jastvom. Smrt majke promatra se kao prijelomni trenutak: nestaje svjedok koji potvrđuje subjektivnost pisca ili spisateljice, ali se otvara mogućnost nove slobode u pisanju, oslobođene

majčinskoga pogleda. U središtu je pitanje omogućuje li smrt majke veću autorsku slobodu ili pisanje o njoj postaje pokušaj ponovnog uspostavljanja njezine prisutnosti u jeziku. Usporednom analizom tekstova Ernaux, Zambreno i Tomičića rad otkriva feminističke poetike žalovanja koje se temelje na tijelu, fragmentu i intertekstualnosti. Kod Ernaux žalovanje poprima dokumentarističku, distanciranu formu, kod Zambreno arhivsko i fragmentarno pisanje koje spaja teoriju i sjećanje, dok kod Tomičića majka postaje tijelo kroz koje se promišlja *queer* identitet i krhkost sinovskog pisanja. Sve tri autorice i autor pokazuju potrebu da kroz pisanje preispitaju vlastitu subjektivnost nakon gubitka te da pronađu novi oblik jezika koji može obuhvatiti iskustvo tuge. Izlaganje povezuje poststrukturalističku teoriju, feminističku književnu kritiku i studije autofikcije te istražuje kako se pisati majku može shvatiti kao čin stvaranja novog jastva.

MAŠA GRDEŠIĆ

Pisati kao s onu stranu groba: tjeskoba suvremenog ženskog autorstva

S ciljem analize problema tjeskobe koju suvremene autorice još uvijek doživljavaju zbog materijalnih i nematerijalnih prepreka njihovu umjetničkom radu, izlaganje polazi od autoteorijske studije „*Heroines*“ Kate Zambreno (2012). Zambreno u „*Heroines*“ otkriva dugu povijest zane-marivanja i odbacivanja ženskog autorstva, od modernističkih spisateljica poput Zelde Fitzgerald i Vivienne Eliot do suvremenih autorica koje pišu o privatnom u javnom prostoru. Pritom Zambreno uspostavlja kontinuitet s idejama feminističkih kritičarki poput Elaine Showalter, Sandre Gilbert i Susan Gubar te Virginije Woolf, posebno se fokusirajući na odnos roda, pisanja i tjeskobe. Suprotstavljajući se kritičkoj tradiciji koja emocije, posebice ženski bijes, potiskuje kao neracionalne, Zambreno gradi poetiku koja tim emocijama pokušava dati izraz te afirmirati tjelesnost i ljutnju kao feminističke strategije otpora i kreativne snage. Međutim, u njezinim novijim knjigama poput „*To Write as if Already Dead*“ (2021) primjetan je zaokret od bijesnog i strastvenog ogoljavanja osobnog u javnosti prema privilegiranju sporosti i umora. Zambreno uvelike napušta frenetičan ton „*Heroines*“, ali zadržava tjeskobu autorstva kao središnju temu, sada dodatno oblikovanu pitanjima majčinstva i ekonomske nesigurnosti te pritiscima kapitalističkog izdavaštva koje eksploatira (samo)eksponiranje autorica u javnosti. Slično preispitivanje rizika koje nosi radikalno autotekstualno pisanje u patrijarhalnom i kapitalističkom književnom i kulturnom polju može se pronaći kako kod mlađih autorica poput Tavi Gevinson, koja u „*Fan Fiction*“ (2024) istražuje višestrukost autorskih identiteta u digitalnom kontekstu, tako i kod starijih autorica poput Annie Ernaux, koja u „*L'occupation*“ (2002) zamišlja vlastitu smrt kao nužnu za pisanje oslobođeno osude. Meta-

fora pisanja „s onu stranu groba“ kojom se koriste sve tri autorice, kao i s njom povezan kompleksan odnos književnosti i smrti, može se interpretirati na različite načine, no u kontekstu problema suvremenoga ženskog autorstva koncepcija „smrti autorice“ tumačit će se kao obnova potrage za mogućnošću potpuno iskrenoga i otvorenoga autotekstualnog pisanja. Takvo je pisanje moguće isključivo u prostoru samog teksta, koji podrazumijeva smrt autora/autorice, dok izvan teksta navedene autorice nastavljaju iritirati dominantne književne, kulturne i društvene norme, koje i dalje privilegiraju racionalno i impersonalno, potiskujući emocionalno i osobno.

LUCIJA SAULIĆ

Pitanja autorstva: Georgette Heyer

Engleska spisateljica Georgette Heyer (1902. – 1974.), poznata kao utemeljiteljica žanra tzv. *regency*-romanse (Regis, 2003), uživala je iznimnu popularnost u Ujedinjenom Kraljevstvu, Sjedinjenim Američkim Državama i Australiji, ali i izvan anglofonog područja, primjerice u Njemačkoj i Češkoj. Unatoč tome, u hrvatskoj je kulturi gotovo posve nepoznata. O njoj se ne nalazi spomen ni u sintezama ni u pregledima svjetske književnosti, a od njezinih brojnih romana, koji su se u inozemstvu prodavali u nakladama od nekoliko stotina tisuća primjeraka, na hrvatski je jezik preveden jedan, i to relativno nedavno – „Čudesna Sophy“ (2017). Već i ta činjenica potiče pitanja o tome je li kategorija autorstva određena činom pisanja ili pak naknadnom recepcijom, potražnjom tzv. šire, neprofesionalne publike te prepoznavanjem i priznavanjem stručne javnosti, književne kritike i književne povijesti. Biografija, ali i poetičke značajke književnog stvaralaštva ove autorice – koje je, među ostalim, moguće uspoređivati s opusom Marije Jurić Zagorke – otvaraju prostor za dublje promišljanje kategorije autorstva, njegovih rodničkih izazova, zamki te društvenih i materijalnih uvjeta koji ga oblikuju. Biografije autorice (Kloster, 2013; Aiken Hodge, 2006), ali i autobiografski elementi prisutni u njezinim djelima („Helen“, 1928) ukazuju da je Heyer isticala važnost materijalnih okolnosti i rodne određenosti koje mogu utjecati na (ne)mogućnosti ostvarivanja autorstva u smislu o kojem je pisala, primjerice, Virginia Woolf. Iako je većinu svojih romana objavljivala pod vlastitim imenom, roman „The Transformation of Philip Jettan“ (1923) objavila je pod pseudonimom Stella Martin. Često je ulazila u sporove s izdavačkim kućama i poreznim institucijama oko zarade od svojih knjiga, koje je – slično kao i Zagorka – pisala pod pritiskom očekivanja tržišta i publike. Zbog velike popularnosti njezina su djela postala predmet oponašanja: pojedini su autori preuzimali motive i stil Georgette Heyer, dok je ona bila prisiljena dokazivati slučajeve plagiranja i otklanjati sumnje da su neka od tih plagiranih djela objavljena pod njezinim pseudonimom. De-

taljniji prikaz tih situacija može potaknuti razmišljanja o autorstvu u svjetlu ideja utjecajnih (post)strukturalističkih teoretičara književnosti, poput Rolanda Barthesa i Michela Foucaulta, ali i u kontekstu suvremenih hrvatskih književnih istraživanja – primjerice u radovima D. Šporera (2010; 2015), A. Bukvić Pažin (2016), Đ. Čilić (2020) i M. Grdešić (2023).

HANA ŠIMUNIĆ

Bibliografski identiteti i strategije prikrivanja: Heteronimi, pseudonimi i knjižnična vidljivost autorica

Heteronimi, za razliku od pseudonima, u potpunosti mijenjaju karakter, stil pisanja, fizički izgled i biografiju autora koji se njima služe. Na primjerima heteronima poznatih autorica (Olja Savičević Ivančević, George Sand, Barbara Vine, Laura Albert) i pseudonima (Victoria Lucas, George Eliot, Acton i Currer Bell) objasniti će se navedena razlika i ukazati na praksu „miješanja“ termina ili pogrešnog navođenja u knjižničnim katalozima. Preispitivanjem kataložne prakse ispitat će se što u današnje vrijeme znači biti autor i koje su granice autorstva pod pseudonimom i heteronimom. Također će se proučiti nastanak pseudonima Zagorka u stvaralaštvu Marije Jurić. Utvrdit će se koliko je čuvanje različitih autor-skih izričaja važno za kolektivno sjećanje te kako se brisanjem, ali i postojanjem istih često zanemaruje ili sakriva ženski glas tijekom povijesti. Značenje autorstva proučit će se usporedno kroz studije Barthesa, Foucaulta i Derride te pokušati povezati s heteronimima i pseudonimima. Korištenjem navedenih teorijskih okvira, feminističke književne kritike i znanosti o bibliotekarstvu, istaknut će se problem klasifikacijske prakse i njihove uloge u konstruiranju ili isključivanju identiteta. Konačno, pokušat će se naći rješenja ne samo za heteronime i pseudonime kao književno pitanje, nego i kao čitanje vidljivosti u arhivima, knjižničnim katalozima i kolektivnom sjećanju.

LUCAS LEGOVIĆ

„I Love Dick“ – problem ženskog autorstva

Roman „I Love Dick“ (1997) američke spisateljice Chris Kraus poslužit će kao polazište za promišljanje o položaju ženskog autorstva u suvremenoj književnosti. U fokusu izlaganja bit će autofikcionalna dimenzija Krausinog teksta, u kojem se granica između privatnog i javnog, intimnog i teorijskog, briše u korist stvaranja novog prostora za ženski glas. Kroz analizu romana pokazat će se kako Kraus destabilizira tradicionalne obrasce autorstva, posebno one koji su ukorijenjeni u falocentričnoj povijesti književnosti i književnoj teoriji, gdje je autor kao figura moći i stvaranja gotovo isključivo zamišljen kao muški subjekt. Naslov izlaganja, „I love dick“, ironijski se poigrava s tom poviješću i otvara prostor

za propitivanje kako su žene kao autorice sustavno sputavane na razini književnog kanona, recepcije i procesa pisanja. Krausin autofikcionalni eksperiment može se čitati kao feministički čin prisvajanja autorstva i preoblikovanja tradicionalnih odnosa između subjekta, objekta i čitatelja. U završnom dijelu izlaganja razmatrat će se suvremeni primjeri autorica i književnih praksi koje doprinose većoj vidljivosti i afirmaciji ženskog autorstva, čime se otvara mogućnost za preispisivanje dominantno muške povijesti književnosti.

MARIN HIŽAR

(Im)material Girl: konstrukcije ženskosti i njihovo igranje u suvremenim autofikcionalnim videoigramama

Polazeći od čitanja videoigara „Cibele“ (2015.), „He Fucked The Girl Out Of Me“ (2022.) i „Consume Me“ (2025.), ovo izlaganje nastojat će prikazati kako se žanr autofikcije općenito ostvaruje unutar medija videoigara danas te kako se koristi za konstrukciju različitih reprezentacija ženskog identiteta i iskustva uopće. Autofikcija, kao narativni žanr, proizvod je autorica koje nastoje brisati granice između autobiografskog i fikcionalnog, ostvarujući konstrukciju svog sebstva i svoje životne događajnosti, ispisujući novu fikcionalnu događajnost. Prema teoretičarki McKenzie Wark, ovaj, za suvremenu književnost relevantan, žanr stremi omogućavanju koncipiranja novih i kulturno netipičnih formi identiteta unutar fikcionalnih svjetova. Tri odabrane igre analizirat će se s obzirom na to kako njihove autorice koriste sebe, svoje iskustvo i medij videoigre te tom mediju korespondentne forme, trope i žanrove, da izraze svoje unikatne identitete – bio to identitet trans žene i seksualne radnice u SAD-u, identitet mlade djevojke koja ulazi u intimnu vezu putem interneta ili identitet tinejdžerke koja se nosi s poremećajima u prehrani. Cilj je, u konačnici, situirati ovu analizu autofikcije unutar postojećeg feminističkog diskursa usmjerenog na videoigre, kao i na općenite sociopolitičko-kulturalne implikacije autofikcije.